

Regeringen
Finansdepartementet
fi.remissvar@regeringskansliet.se
fi.ofa.k.remissor@regeringskansliet.se
Fi2024/01521

Datum
2024-10-30

Diarienummer
RS240923

Yttrande - Nätt och jämnt - Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn SOU 2024:50

Yttrande

Region Halland kommer att påverkas negativt av det nya förslaget som kommittén har tagit fram. Den totala ekonomiska effekten innebär att Region Halland står inför en minskning i underlaget för det kommunalekonomiska utjämnningssystemet, totalt minskar bidraget med -250 kronor per invånare och blir sammanlagt cirka -86 miljoner kronor lägre enligt de beräkningar som tagits fram. Det innebär att Region Halland står inför en minskning i sitt budgetunderlag vilket ökar trycket på regionens ekonomi. Det här kan resultera i att regionen behöver omprioritera resurser, effektivisera verksamheten samt identifiera potentiella besparingar.

Region Halland ser med oro på de föreslagna förändringarna i det kommunalekonomiska utjämnningssystemet. Även om vi delar regeringens intention att skapa likvärdiga ekonomiska förutsättningar mellan regionerna, finns en risk att förslaget i dess nuvarande form missgynnar regioner som Halland, som har en förhållandevis god effektivitet men samtidigt står inför kostnadsökningar i takt med att vårdbehoven ökar.

Kostnadsutjämning: I förslaget föreslås förändringar i kostnadsutjämningsystemet för bland annat hälso- och sjukvården, som innehåller komponenter för vårdbehov, löner, vård gleshet samt bemanning glesbygd. Medan dessa förändringar är välkomna för vissa regioner, noterar vi att Region Halland inte fullt ut kommer att gynnas av förslaget. Det här eftersom Halland enligt beräkningsmodellen förväntas ha ett mindre omfattande vårdbehov än tidigare, vilket resulterar i att Region Halland får betala en högre avgift. Region Halland ser oroande på antagandet om att vårdbehovet kommer att minska. Det här med anledning av den befolkningsframskrivning som SCB presenterat, där vi blir allt färre i arbetsför ålder som kommer behöva försörja en växande andel äldre, vilket innebär att vårdbehovet kommer öka i takt med att antalet äldre som behöver vård stiger.

Effekter på regional tillväxt: Region Halland är en region som under flera år haft en stark tillväxt och de föreslagna förändringarna kan hämma denna utveckling. Minskade

ekonomiska resurser kan leda till att viktiga regionala satsningar och investeringar i infrastruktur och välfärd bromsas, vilket påverkar regionens långsiktiga utveckling.

De senaste decennierna har både befolknings- och jobbtillväxten i Sverige präglats av koncentration. En överväldigande del av tillväxten har skett i storstadsregionerna och deras direkta omland samt i större städer. Utvecklingen är en konsekvens av den nya ekonomiska geografin där täthet är en avgörande förutsättning för tillväxt inom service och tjänstenärningar som utgör en allt större del av landets ekonomi. Sammantaget innebär det här att om de befolkningstäta delarna i Sverige har en god utveckling gynnas landets utveckling som helhet.

För Hallands del har den ekonomiskgeografiska strukturomvandlingen varit gynnsam. De senaste decennierna har regionen haft en kraftig befolknings- och jobbtillväxt. Förklaringar bakom utvecklingen är en flerkärnig inomregional ortsstrukturer med flera medelstora- och större städer samt närheten till storstadsregioner, i synnerhet Göteborgsregionen. Utvecklingen har medfört en god utveckling av skattebasen och goda utvecklingsförutsättningar.

Utjämningsystemet är i grunden ett kompensatoriskt system som ska utjämna strukturella skillnader mellan kommuner och regioner. Utredningens förslag förstärker i flera avseenden det kompensatoriska anslaget, bland annat genom att ta bort kompensation för befolkningstillväxt men kompensera geografier med befolkningsminskning. Utifrån ett kompensatoriskt perspektiv är detta säkerligen berättigat, däremot kan det finnas anledning att belysa utredningens förslag i relation till andra stödsystem som syftar till att skapa utvecklingskraft i Sveriges olika delar, något som inte berörs i utredningen.

I anslaget 1:1 Regionala utvecklingsåtgärder, som syftar till att bidra till genomförandet av den regionala utvecklingspolitiken som regleras i förordningen om regionalt utvecklingsarbete (2017:583), tilldelas regionerna och andra myndigheter årligen medel för att förverkliga ambitionerna inom det regionala utvecklingsarbetet. Även detta system är till övervägande del kompensatoriskt snarare än tillväxtorienterat: Region Halland tillsammans med storstadsregionerna och Uppsala får betydligt lägre anslagsbelopp än regioner som har haft en mindre gynnsam utveckling över tid.

Region Halland menar att det nu finns anledning att till delar revidera fördelningsprinciperna för 1:1-anslaget av 1:1 medel genom att skapa ett grundbelopp för samtliga regioner som ger resurser för grunderna i det regionala utvecklingsuppdraget, alternativt öka beloppen till regioner som över tid har vuxit mer än riksgenomsnittet. En sådan förhållning hade skapat mer balans i systemet och understrukt betydelsen av att också främja utvecklingen i de delar av Sverige som står för merparten av landets befolknings- och jobbtillväxt. På sikt kan det annars finnas en risk att systemen sammantaget hämmar landets samlade tillväxt- och omställningsförmåga.

Regleringspost: I det nuvarande kommunalekonomiska utjämningsystemet har Region Halland fått ett bidrag via regleringsposten för att kompensera skillnaden mellan det generella statsbidraget och regionernas anspråk utifrån resterande delar i systemet. I

kommitténs nya förslag sker en förändring där Region Halland i stället blir en avgiftsbetalande region. Den nya förändringen får en stor negativ ekonomisk påverkan på regionens budgetunderlag. Dessa medel är nödvändiga för att upprätthålla den höga kvaliteten på vård och omsorg som invånarna förväntar sig. Region Halland efterfrågar därför större transparens och tydlighet i hur beräkningarna för regleringsposten har gjorts och på vilka grunder dessa förändringar har genomförts.

Statsbidrag: För regioner och kommuner är det viktigt att statsbidragen är ändamålsenliga och effektiva. Att kommittén lägger fram förslag om begränsade principer för de riktade statsbidragen är därför positivt. Region Halland välkomnar förslaget om att omvandla de föreslagna riktade statsbidragen till generella bidrag, då detta kommer att minska administrationen och öka flexibiliteten i hur bidraget kan används.

Regionstyrelsen

Mikaela Waltersson
Regionstyrelsens ordförande

Krister Björkegren
Regiondirektör